

**Media savodxonlik va axborot madaniyati evolutsiyasi
va uning jamiyatdagi ahamiyati**

Oxunova Marjona O'tkirbek qizi

Fizika yo'nalishi 1-bosqich talabasi

Egamberdiyev D.S

„Ijtimoiy fanlar“ kafedrası o'qituvchisi

Andijon davlat pedagogika instituti

Annotatsiya: Tabiat va jamiyatdagi har bir evolutsion jarayon insoniyat tarixining muhim qismi sifatida insoniyatni o'zi haqidagi tarixiy haqiqatni topishga yaqinlashtiradi. Ushbu maqolada insonlarga axborot nega kerakligi uning ahamiyat haqida so'z boradi.

Kalit so'zlar: Inson, evolutsiya, ibtido, til, yozuv, fikr almashish, kitob, adabiy tafakkur.

Kirish.

Mediasavodxonlik va axborot madaniyatining haytimizdagi chuqur kirib borishi tufayli axborot hajmi ham oshdi va bunday global jarayonda ommaviy demokratik muloqotning eng yaxshi kafolati hisoblanadi. Muloqotning bu turi inson huquqlarini amalga oshirishning asosiy omili hisoblanadi. Binobarin dunyodagi barcha voqea va hodisalar u yoki bu tarixiy manbaga o'ziga xos tarzda oydinlik kiritilishi va ayni damda muhim tarixiy

ma'lumotlarning ochilishi uchun sabab bo'lishi mumkin. O'tmish tarixi, ijtimoiy va gumanitar fanlarni o'rganishda falsafa, madaniyatshunoslik, entalogiya, etnografiya, sa'atshunoslik, sotsiologiya va boshqa shu kabi fanlar yetakchilik qilmoqda. Biroq mohiyatiga ko'ra bu fan tarixining muhim tarkibiy qismidir. Tarixiy manbalarga murojat qiladigan bo'lsak, ibtidoiy odam o'z fikrini o'zi o'ylab topgan turli belgilar va tasvirlar yordamida ifodalashga harakat qilganligini bilib olamiz. Inson hayotidagi muhim ahamiyatga ega bo'lgan til yozuv va muloqot shakli shu tarzda paydo bo'lgan degan argument bor. Muloqot lotincha so'zdan olingan bo'lib aloqa bog'lash degan manolarni anglatadi. Muloqotning ijtimoiy funktsiyalari nafaqat iqtisodiy va siyosiy mexanizmlar, balki madaniy me'yorlar, qadryatlar va ma'nolar orqali ham amalga oshiriladi. Tarix shuni ko'rsatadiki insoniyat o'zining mavjudligi davomida doimo yangi turdagi kommunikativ ob'yektlarni yaratish bilan band bo'lib, bu bilim, tajribani uzatishga hissa qo'shadi va inson faoliyati imkoniyatlarini kengaytiradi. Muloqot, jumladan madaniyatlararo muloqot, birinchi navbatda, shaxslararo munosabatlarga o'zaro ta'sir ko'rsatadi. Shaxsning asosiy shakllanishi o'z-o'zini hurmat qilish bo'lib u shaxsni boshqa odamlar tomonidan baholashga va uning boshqalarni baholashga asoslanadi. Axborot lotin tilidan olingan bo'lib biror narsani aniqlashtirish ifodalash degan ma'noni anglatadi. Axborotlashtirish bilimlarni ijtimoiylashtirish uni jamoat mulkiga aylantirishning eng muhim usuli hisoblanadi. Shuni ta'kidlash kerakki, faqat bilimlarning umumiy foydalanish imkoniyati va jahon madaniyatining barcha yutuqlari asosida jamiyatning an'anaviy mafkuraviy munosabatlarida o'zgarishlar yuz berishi mumkin. Axborotlashtirish jarayonida millatning intellektual va axborot salohiyati yuksalib bilishning o'zi imkoniyatlari sezilarli darajada kengayib bormoqda. Bu butun jamiyatning intellektuallashuvining kuchayishiga olib keladi. Inson hayotidagi birinchi ma'lumot manbai xat bo'lib uning qachon va qayerda paydo bolganligi haqida aniq ma'lumot yo'q, lekin uning vazifasi xabar berish va fikr almashishdir. Xat mazmuni va xususiyatlariga ko'ra u shaxsiy va ahamiyatiga ega bo'lib, xatdagi ma'lumotlar shaxsiy hisoblanadi. Xatlar shuningdek sub'ektlar o'rtasidagi

muzokaralar kelishuvlar yoki shartnomalar haqida hukumatning rasmiy xabari bo'lishi mumkin. Xat har qanday bitim yoki shartnoma haqida ma'lumot va tafsilotlarni taqdim etishdir. Hatto bugungi kunda ham xat rasmiy doiralarda yoziladi, shakli o'zgarishi mumkin, ammo funksiyalari bir xil bo'lib qoladi. Xalqaro huquqda ikki yoki undan ortiq davlat o'rtasidagi diplomatik muzokaralar natijasida qabul qilingan kelishuvlar shartnomalar yoki boshqa qarorlar haqidagi xabarlar ikki yoki undan ortiq davlat tomonidan rasman e'lon qilinadi. axborot kommunikatsiya faoliyati ta'lim xizmatlarining yangi qatoriga hamroh bo'lgan zamonaviy modifikatsiyadagi ta'lim xizmatini bozorga joriy etishga ko'maklashishga qaratilgan. Odatda ular o'quv dasturlarini mazmuni, uning texnologiyalari, usullari, narxlar o'zgarishi va taklif qilinadigan qo'shimcha xizmatlar haqida ma'lumot beradi. Zamonaviy jamiyatning aholi va har bir shaxsning savodxonligiga bo'lgan talablari ijtimoiy-madaniy va ilmiy texnikaviy o'zgarishlar, yangi texnologiyalar va inson faoliyati turlarining paydo bo'lishi bilan ortib bormoqda. Jamiyat rivojlanishining sanoatgacha bo'lgan davrida savodxonlik og'izaki nutq o'qish eng oddiy hisoblash operatsiyalari ko'nikmalariga ega bo'lish bilan bog'liq edi. Ko'pgina tushunchalarga nisbatan eng keng tarqalgan nuqtai nazar bu axborot savodxonligi va mediasavodxonligi o'rtasidagi munosabatdir. Bir yo'nalish vakillari axborot savodxonligini kengroq tadqiqot sohasi deb hisoblaydilar, uning ajralmas qismi mediasavodxonlikdir.

Xulosa.

„Media“ atamasi lotincha medium sozidan olingan bo'lib vosita, vositachi degan manoni anglatadi. Media tushunchasi mazmuniga axborotni yaratish, nusxalashtirish, tarqatish vositasi hamda mualiflar va ommaviy auditoriya o'rtasida axborot almashinuvining texnik vositalari kiradi. Axborot savodxonligi esa-axborotni tanlash, baholash, qayta ishlash va uzatish borasidagi ko'nikmalar va malakalar majmuyini bildiradi. axborot savodxonligi axborotga egalik, uni baholash va axloqiy qoidalarga rioya qilgan holda foydalanishning muhimligini e'tirof etadi. Ushbu maqoladan shundan xulosa

qilsishimiz kerakki, medisavodxonlik va avborot almashinuvii inson hayotadigai o'rni oldin ham hozirgi kunda ham juda muhimdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Mirziyoyev M.Sh. Niyati ulug' xalqning ishi ham ulug', hayoti yorug' va kelajagi farovon bo'ladi.-T.O'zbekiston2019.
2. Media va axborot savodxonligini shakillantirishning pedagogic jihatlari.O'quv- amaliy qo'llanma.-extremum-press.2017-142b.
3. Arastu.Axloqi Kabir.Poetika_-T. „Yangi asr avlodi’’2004.